

การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 56 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

“ศาสตร์สังคม ศาสตร์มนุษย์ สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์”

31 มกราคม 2561

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในมุมมองของท่านในศาสตร์ของท่านเป็นอย่างไร นโยบายของรัฐจะช่วยสังคมอย่างไรบ้าง แล้วเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะเป็นกุญแจสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมหรือไม่?

ศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ชุตินธรรานนท์

“Thailand 4.0 การเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม”

พลังการขับเคลื่อนที่สำคัญก็คือ ‘นวัตกรรม’ ซึ่งก็คือสิ่งใหม่ที่เกิดจากความรู้และความสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม สิ่งใหม่อาจจะเป็น

- ผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น โทรศัพท์มือถือ รถที่ไม่ใช้น้ำมัน
- การบวนการผลิตใหม่ เช่น การใช้หุ่นยนต์แทนแรงงานคน
- การบริการใหม่ เช่น Netflix

นวัตกรรม คือการเน้นการสร้างคุณค่า (Value Creation) ซึ่งอาจเกิดได้จาก

1. การต่อยอดจากสิ่งเดิม เช่น Steve Job ต่อยอดคอมพิวเตอร์โดยสร้างผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์รูปแบบใหม่ที่คนส่วนใหญ่เข้าถึงได้กลายเป็น Smart Phone/ I-phone
2. สร้างสิ่งใหม่ โดย Henry Ford กล่าวว่า “คิดให้ทะลุเพดาน” โดยการสร้างรถยนต์ที่มีความเร็วสูง

ในประวัติศาสตร์ของไทย มีการสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดประยุกต์ อาทิ การสร้างเรือพิฆาต (เรือแคนูยาว) ที่ใช้ในราชพิธี มีลักษณะขนาดยาว สามารถแล่นด้วยความเร็ว เป็นเรือรบที่สามารถขนย้ายคนไปได้อย่างรวดเร็ว แต่สมัยก่อนเมื่อข้าศึกมาล้อมเมือง ไทยไม่สามารถสู้กับข้าศึกได้ จึงนำปืนใหญ่จากพวกรูปปั้นวางบนเรือ ให้สามารถโจมตีข้าศึกได้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ นอกจากนั้นยังมีปืนหลังช้าง ที่นำปืนวางบนหลังช้าง ในสมัยนั้นไม่เคยคิดว่าจะนำไปวางได้ เพราะช้างอาจจะต้องทนเสียงกัมปนาทของปืน หรือแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่เรื่องการผลิต

การสร้างนวัตกรรมต้อง ‘มองหน้า แลหลัง’ เรามีต้นทุนอะไรในกระเปาะและเราจะใช้อย่างไร ต้องใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ ไม่มีนวัตกรรมใดจะเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความเข้าใจในภูมิหลังความเป็นมา คุณูปการและ

ข้อจำกัดของอดีต นวัตกรรมจึงเกิดจากการรื้อรัดจากภูมิปัญญา อย่าง Steve Job รื้ออดีตเพื่อต่อยอด Henry Ford รื้ออดีตเพื่อปรับเปลี่ยน

คำถามก็คือ ในกรณีของประเทศไทย การสร้างนวัตกรรมใหม่เคยมองหรือศึกษาบทเรียนจากอดีตหรือไม่? การสร้างนวัตกรรมใหม่ให้คุณค่าและความสำคัญกับอดีตเพียงพอหรือยัง? เรายังประโยชน์จากอดีตเพื่อก้าวสู่นาคตเพียงใด?

อดีตเป็นแหล่งสะสมประสบการณ์ของมนุษยชาติและเป็นบ่อเกิดของอารยธรรมอันเป็นรากฐานให้หยั่งยืนอยู่ในปัจจุบัน โดยประเทศไทยมีอารยธรรมที่ผสมผสานความหลากหลายมา 700 ปี อดีตของเราจึงเป็น ‘ชุมทรัพย์อันยิ่งใหญ่’ เป็นทุนทางสังคมอันมหาศาล ซึ่งในความเป็นจริง เราใช้ทุนนี้เพื่อสร้างนวัตกรรมในขอบเขตที่จำกัดมาก อารยธรรมที่มีจึงเป็นเพียง ‘ทุนซ่อนเร้น’ ที่ใช้ประโยชน์ได้จำกัด เช่น เราไม่เคยใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์ 700 ปีเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ เพราะเราวนอยู่แต่กับการตีชาวบ้าน ขณะที่โลกปัจจุบัน ต้องมีการพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้าน แต่แล้วเรารู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านเกี่ยวกับทรัพยากร แรงงาน ตลาด หรือความมั่นคงมากแค่ไหน

ต้นทุนของอารยธรรมไทยคือความหลากหลาย (Diversity) ไม่ว่าจะเป็นภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ อาหาร การเมืองการปกครอง ซึ่งต้องการการจัดการความหลากหลายเพื่อขับเคลื่อน อย่างการจัดการ Medical Hub และ Service Industry สิ่งที่สำคัญคือการตระหนักถึงต้นทุนและคิดว่าจะจัดการต้นทุนเหล่านี้ อย่างไร ซึ่งสังคมไทยนั้นมีต้นทุนและการจัดการอยู่แล้วในระดับหนึ่ง เห็นได้จากสังคมมีการจัดลำดับชั้น (Classification) ของความหลากหลาย เช่น สินค้าชิ้นนี้จะขายกับคนกลุ่มใด ซึ่งถือว่าเป็นสังคมที่มีความสลับซับซ้อน แต่ยังไม่มีการยกระดับสู่นานาชาติ นอกจากนี้เรายังมีการปรับประยุกต์ (Adaptation) เช่น ประเทศไทยมีพระพุทธรูปงาม เราสร้างอัตลักษณ์แห่งความงามที่สังคมอื่นยอมรับ เพียงแต่อัตลักษณ์ของเรายังไม่เกิดแบรนด์ สินค้าเราจึงยังไม่สามารถสู้ต่างประเทศได้

ประเทศไทยยังขาดยุทธศาสตร์ในการใช้ประโยชน์จากทุนซ่อนเร้นอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีทิศทาง และมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ยกตัวอย่าง ประเทศเกาหลีใต้ รัฐบาลมีนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเพื่อแปลงอดีตให้เป็นรายได้เข้าประเทศ (Culture as annex portable industry) เช่น ซีรีส์แดจังกึม ประสบความสำเร็จอย่างมากในหลายประเทศและปลูกกระแสความคลั่งไคล้วัฒนธรรมเกาหลีทั่วเอเชีย

สิ่งที่เกาหลีใต้ขายนั้นคือ ภาพลักษณ์ (image) มากกว่าการขายสินค้า ซึ่งอาศัยประวัติศาสตร์และอดีตของประเทศ ซึ่งกระบวนการสร้างภาพลักษณ์นี้ต้องใช้เวลาซึ่งสิ่งที่เขานำมาใช้ดูได้เป็น 2 มิติ หนึ่ง คือ การแสดงความเป็นตัวตนของเกาหลีใต้ และสองคือ การนำอัตลักษณ์ที่สามารถแบ่งปันได้กับสากลหรือสังคมอื่นมาใช้ อย่างเช่นเรื่องอาหารและยา เป็นการแสดงตัวตนของเขา ซึ่งในปัจจุบันอาจจะไม่มีวัฒนธรรมเหล่านี้

แล้วแต่เป็นเพียงภาพลักษณ์ที่เขาสร้างขึ้นมาโดยใช้ประวัติศาสตร์เป็นรากฐาน ในขณะที่ประเทศไทยยังคงยึดติดกับอดีตที่เคยรบกับพม่า ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่สามารถจะแบ่งปันร่วมกับสากลได้

ภาพลักษณ์ที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่มาไทยสู่สากลก็คือ การที่ทั้งโลกมองว่าไทยมีอารยธรรมที่เก่าแก่ มีอารยธรรมที่ประณีต สิ่งเหล่านี้จะเป็นทางออกให้กับปัจจุบัน ซึ่งการจะสร้างภาพลักษณ์ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการขับเคลื่อนนี้จะต้องอาศัยการบริหารจัดการ (Management) ที่รวดเร็ว ได้มาตรฐาน ตรงเวลาและปลอดภัย

อุปสรรคและปัญหาของประเทศไทยก็คือ

1. หมกมุ่นอยู่กับเรื่องตัวเอง คิดว่าประเทศไทยดีที่สุด ประวัติศาสตร์ของเราดี เราจึงต้องหัดที่จะมองตัวเราในมุมมองของโลก ทำอย่างไรให้เราเป็นที่ยืนบนโลกอย่างมีความหมาย

2. การสร้างดุลยภาพระหว่างจารีตกับสมัยใหม่ มันสุดไปทางใดทางหนึ่งมากเกินไป เช่น เมื่อก่อน น้ำท่วม แต่เราสามารถอยู่กับน้ำได้อย่างปกติสุข ปัจจุบันเราเปลี่ยนเป็นเมืองบก การเกิดน้ำท่วมจึงเป็นปัญหาใหญ่

3. ขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ต่อเนื่อง ขาดงบประมาณที่สนับสนุน ขาดจิตสำนึกกันว่าเราจะเดินไปบนเส้นทางของ Thailand 4.0 ด้วยกัน

4. ความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการเหลื่อมล้ำและการกระจายทรัพยากรของประเทศไทย

ถ้าเราจะปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เราควรจะเรียนรู้ถึงต้นทุนที่เรามี ควบคู่กับการเรียนรู้จากตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ แล้วนำมาผสมผสานให้เรามียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

ศาสตราจารย์ ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร

Creative Economy เป็นคำที่ จอห์น ฮอบกินส์ เขียนไว้ในหนังสือราวๆปี 2002 ซึ่งหมายถึงกิจกรรมใหม่ ที่แหวกแนว สร้างสรรค์ จากความคิด จินตนาการที่ใช้ได้จริง สร้างมูลค่าได้ นอกจากจะตื่นตาตื่นใจ ยังอาจสนองความต้องการของผู้คนได้ตรงเป้า โดยมีองค์ประกอบของทรัพย์สินทางปัญญาที่หนาแน่น เช่น เกาหลีได้สร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ย้อนนำอดีตขึ้นมาจินตนาการให้เป็นเรื่องราว

องค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ หนึ่ง ศิลปะ สอง ปัญญาทุกคนมีจินตนาการ แต่จะพัฒนาได้นั้นต้องมีเสรีภาพในการคิด การสร้างสรรค์งานศิลปะโดยไม่ถูกปิดกั้นการแสดงออก มีตลาดในการเปิดตัว เศรษฐกิจจึงเติบโตในสังคมที่มีเสรีภาพในการคิด ใฝ่รู้มีการส่งเสริมความรู้อย่างกว้างขวาง และให้เสรีภาพแก่ผู้บริโภค

เศรษฐกิจสร้างสรรค์มีความสำคัญเพราะมีความต้องการสินค้าที่มีความสร้างสรรค์หรือมีศิลปะมากขึ้น จากการที่เศรษฐกิจดีขึ้น คนมีเวลาว่างมากขึ้น จึงต้องการสิ่งที่จรรโลงความคิด จินตนาการ ศิลปะจึงมีความสำคัญ

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาจเป็นการประยุกต์ดัดแปลงจากสิ่งเดิม เช่น การคิดอาหารสูตรใหม่ๆจากที่มีอยู่ อย่างไอศกรีมวาซาบิหรือสูตรหมักไก่ที่นำมาปรับปรุงจนได้รับความนิยมทั่วโลกเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้นมีหลายระดับที่น่าสนใจ มีหลายประเภทที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เช่น แฟชั่น มีเดีย สถาปัตยกรรม อาหาร เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาปรับเปลี่ยนให้มีมูลค่ามากขึ้น โดยประเทศที่มีการพัฒนาความรู้ มีงานวิจัยอย่างต่อเนื่องจะพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้มากกว่า และอีกประการคือสังคมนั้นจะต้องมีความอดทนรับได้ กับความแตกต่าง และแนวคิดพฤติกรรมที่ตนไม่ได้สมานด้วย

ในประเทศไทยที่มีความสร้างสรรค์น้อย ไม่ได้เกิดจากการขาดศักยภาพ แต่ที่พัฒนาได้ไม่เต็มที่เพราะสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวย โรงเรียนที่มีความจำกัด นโยบายของรัฐคิดแต่ไม่เชื่อมโยงกับสังคม นำมาใช้จริงไม่ได้ และสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่ปิดกั้นจินตนาการ การแสดงความคิดเห็น ปิดกั้นสิ่งที่เราไม่คุ้นเคย

เศรษฐกิจจะโตจากฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน อย่างในประเทศไทยก็เริ่มจากเกษตรกรรมปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆจนเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งการเติบโตของเราก็มี 2 แบบ แบบแรกคือการเติบโตจากภายนอก คือ การใช้ห่วงโซ่อุปทาน การผลิตของส่งออก เช่น เครื่องยนต์ แบบที่สองคือเติบโตจากภายใน เป็นการพัฒนาผู้ประกอบการ ทุน ทรัพยากรภายในประเทศ รวมถึงการเกษตรแปรรูป เช่น กระทิงแดง อาหารสุขภาพ ส่วนมรดกทางวัฒนธรรมของเราก็ดีแต่ไม่ได้มีการพัฒนา อย่างนาฏศิลป์ สถาปัตยกรรม เศรษฐกิจของเราล้วนเกิดมาจากจุดเด่นของเราเอง ถ้าเราพัฒนาสิ่งเหล่านี้ก็จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยที่เราไม่ต้องลงทุนมาก

เศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้นไม่ได้ลดความเหลื่อมล้ำโดยตรง แต่ช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งก็จะไปช่วยลดความเหลื่อมล้ำต่อไป

การที่ประเทศของเราจะเติบโตจากภายในได้ ต้องมีจุลยุทธศาสตร์ การลงทุนไม่ต้องมาก แต่ต้องปรับมาตรฐาน สถาบัน ระบบครู โรงเรียน ให้คนที่อยู่ไกลปืนเที่ยงสามารถเข้าถึงได้ รวมถึงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องการสังคมใจกว้าง รับผิดชอบต่อความเห็นที่ตนเองไม่เห็นด้วยได้ จึงต้องปรับให้สังคมยอมรับ เปิดกว้าง

อาจารย์วชิรา บุตรวัยวุฒิ

“การพัฒนาต้นทุนทางมนุษย์”

จากงานวิจัยพบว่าเด็กอายุ 5 ปีมีความคิดสร้างสรรค์ 90% อายุ 10 ปี มีความคิดสร้างสรรค์ 10% อายุ 15 ปีมีความคิดสร้างสรรค์ 5% แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ความคิดสร้างสรรค์เหลือเพียง 2% แสดงให้เห็นว่าเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ของคนเราลดลง จากการถูกปิดกั้นจากสิ่งที่เรียน ที่เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เพราะเขาได้เล่น ได้ทำในสิ่งที่มีความสุข ดังนั้น คนเราจะมีจิตใจจดจ่อ ต้องมีอิสรภาพ (freedom) มีความปรารถนาที่จะทำ (passion) ซึ่งจะทำให้เกิดพลังและศักยภาพในตัว เพราะถ้าเราถูกกดดัน สิ่งที่จะตามมาคือ punishment แต่ถ้ามาด้วย passion จะตามมาด้วยความสามารถที่ซ่อนเร้น

การพัฒนาคนมี 2 มิติ คือ ต้นน้ำและกลางน้ำ

ต้นน้ำ ก็คือเด็ก ที่จะต้องพัฒนาให้มีความสามารถคิดสร้างสรรค์ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ก็คือความสามารถทางสมองที่คิดได้หลากหลาย โดยการพัฒนาจะเริ่มจาก Perceive self คือ ตัวตนที่มาจากการรับรู้ การที่คนรอบข้างบอกว่าเราเป็นอย่างไร จนกลายเป็น Ideal self คือตัวตนที่เราคิดว่าเป็น และสุดท้ายคือ Real self คือตัวตนที่เราเป็น

ตัวอย่างเช่น ถ้าเราพูดว่าเราทำไม่ได้ แต่แม่บอกว่า “แม่เชื่อว่าลูกทำได้” เราก็จะคิดว่า “ฉันต้องทำได้” แต่ในทางตรงข้ามเมื่อพูดว่าทำไม่ได้ แม่กลับบอกว่า “ว่าแล้ว จะดูว่าจะทำไปได้สักเท่าไร” เด็กก็ถูกบล๊อคจากพ่อแม่ว่าฉันต้องทำไม่ได้แน่ๆ เกิดเป็นการพูดกับตัวเองในเชิงลบว่าฉันทำไม่ได้

คำพูดเชิงลบที่เรามักพูดกับตัวเอง (Negative Self-talk) คือคำว่า “เปื้อน” “ขี้เกียจ” “เหนื่อย” “ยาก” ซึ่งคำเหล่านี้จะไปลดพลังของตัวเราเอง เราจึงต้องหัดที่จะพูดกับตัวเองในเชิงบวก (Positive Self-talk)

การจะพัฒนาตัวเอง จะต้องพัฒนาให้เป็นนิสัย ก็คือการทำอะไรซ้ำๆ จนกลายเป็นความเคยชิน เพราะความรู้ได้มาจากการศึกษา แต่ความเข้าใจได้มาจากการปฏิบัติ เมื่อเราปฏิบัติจนกลายเป็นนิสัย การพัฒนานั้นก็จะยั่งยืน เป็นการเรียนรู้อย่างเข้าถึงหัวใจ

การพัฒนานั้นไม่ต้องรอรัฐเข้ามาช่วย แต่ต้องขับเคลื่อนที่ตัวเราเอง โดยเริ่มจากการ Positive Self-talk “อะไรก็ตาม เราต้องทำให้ได้” เพื่อสร้างพลังให้ตัวเอง ทั้งพลังคิดและพลังใจ “act as if... ทำประหนึ่งว่าเป็นนิสัยของเรา” เมื่อทำบ่อยๆ ก็จะกลายเป็นนิสัย

อีกส่วนคือการพัฒนาคนวัยทำงานหรือ วัยกลางน้ำ จะต้องใช้ในเรื่องวัฒนธรรม อย่างเช่นในบริษัทมีวัฒนธรรมบางอย่างให้หน่วยงานได้ปฏิบัติตาม การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของผู้ใหญ่ต่างจากในวัยเด็ก โดยต้องพัฒนาให้มี passion เพราะจะทำให้มีชีวิตชีวา มีพลัง

ส่วนในทางจิตวิทยานั้น การพัฒนาให้เป็น Thailand 4.0 คงจะเน้น

- Head หลักแหลม คิดเป็น
- Heart จิตใจที่งดงาม
- Hand ปฏิบัติออกเป็นผลงาน
- Health สุขภาพ

การสอนให้คนเรียนรู้โดยบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ จะนำไปสู่ ‘นวัตกรรม’ ก่อนอื่นก็ต้องเริ่มจากการทำอะไรอย่างมี Passion ทำในสิ่งที่ชอบ ถ้าชอบแล้วสิ่งนั้นมันไม่ใช่ เราก็สามารถฝึกฝนให้เกิดทักษะได้ แต่ถ้าเลือกผิดจะอย่างไร? ก็ต้องกลับไปดู Perception รับรู้ความจริงของโลก รับรู้เราเป็นคนเลือกมาเอง “ไม่ถามว่า ทำไม แต่ถามว่าอย่างไร” ก็คือจะอยู่กับสิ่งที่เราเลือกนี้อย่างไร

ถ้าอยากมีความคิดสร้างสรรค์ จะต้องมี fluency คือคล่องแคล่วในการคิด และมี flexibility คือความยืดหยุ่น เช่น เวลาครูถาม เราก็แค่เพียงตอบไป ไม่ต้องยึดติดว่าสิ่งที่ตอบนั้นจะถูก “สนใจ process ไม่เน้น product”

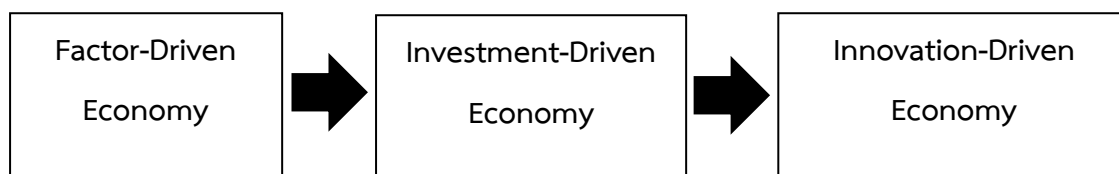
การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆให้เรลอง ตัด/เติม/สลับ สิ่งนั้นดู เช่น ตัดขวดน้ำกลายเป็นแก้วน้ำ เติมน้ำเป็นดัมเบล สลับขวดกลายเป็นที่ให้อาหารไก่ แต่อย่าลืมว่า สิ่งที่เราคิดสร้างสรรค์นั้นต้องเกิดผลดี

การจะพัฒนาต้องเริ่มจาก การมี Passion แต่สิ่งที่ต้องมียกจากนี้ก็คือ public คือการมีจิตใจที่ดีงาม เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ (mindful people) รวมถึงเป็น Innovation people ใช้ idea มากกว่า fact และการเป็น action base people คือทำสิ่งต่างๆออกมาเป็นผลงาน คนเก่ง คือ คนที่เชื่อมโยงหลักการ เข้ากับหลักของตนเอง และเน้นการปฏิบัติ

สิ่งที่สำคัญคือ “การตระหนักรู้คุณค่า” ถ้าเราตระหนักในคุณค่า เราจะเห็นคุณค่าของเรา แต่ถ้าเราตระหนักในหน้าที่ ตัวเราเองจะเหนื่อย เช่น ตระหนักในคุณค่าที่เรียน มากกว่าตระหนักในหน้าที่ที่ต้องเรียน และอย่าลืมที่จะสร้างพลังให้ตัวเอง เพราะเมื่อเกิดพลังคิด ก็จะเกิดพลังใจ

ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์

ประเทศไทยมีปัจจัยอุตสาหกรรมหลายประการ คือ ความเหลื่อมล้ำและขาดโอกาส การใช้งบประมาณไปสู่กิจกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาคอร์รัปชัน คุณภาพการศึกษาและพัฒนาทักษะแรงงานต่ำ ความสามารถของรัฐในการจัดหารายได้ต่ำ สังคมผู้สูงอายุในขณะที่ยอดการเกิดของประชากรไม่ได้เพิ่มตาม เปรียบเหมือนคนแก่อ้วนที่เชื่องา ไม่ฉลาดและเต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ จะขับเคลื่อนอะไรก็ยากเต็มที่ รถไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่บ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วเราเป็นประเทศที่เจริญแบบถดถอย (Destructive Growth) ดังนั้น เราจึงต้องสร้างนวัตกรรมและพัฒนาผลิตภาพเพื่อขับเคลื่อน

เศรษฐกิจเริ่มจาก Factor-Driven Economy คือมีทรัพยากรอะไรก็ใช้อย่างนั้น จนพัฒนาไปเป็น Investment-Driven Economy คือการลงทุน นำเข้าเครื่องจักร จนมาสู่ Innovation-Driven Economy คือการสร้างนวัตกรรม

การสร้างนวัตกรรมจากความคิดสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับไปสู่การพัฒนาประเทศ นวัตกรรมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยใช้เวลาน้อย หากคนหนึ่งคนเป็นเจ้าของอุตสาหกรรม มีความมั่งคั่ง แล้วหากคนหลายๆคนเป็นเจ้าของอุตสาหกรรม ทุกคนมีความมั่งคั่ง ประเทศก็จะพัฒนา

เศรษฐกิจสร้างสรรค์เกิดจากจุดตั้งต้นที่หลากหลาย ถ้าดูตาม Lego Theory ก็เหมือนเวลาเปิดกล่องเลโก้ออกมา เจอเลโก้หลายๆแบบ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะสามารถต่อเลโก้เป็นอะไร ก็เปรียบเหมือนความสามารถในการจัดการกับความหลากหลาย (Capability)

ความหลากหลายเพิ่มขึ้น การพัฒนามนุษย์กลับลดลง เนื่องจากมีความขัดแย้ง เช่น ความเหลื่อมล้ำ วัฒนธรรมเป็นไปในทางหลากหลายทำให้ขับเคลื่อนได้ยาก แต่ประเทศไทยเศรษฐกิจไม่หลากหลายทั้งที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย กล่าวคือประเทศไทยมีความหลากหลายสูงที่จะนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แต่คนของเราเองไม่ได้มีความสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากความหลากหลายนั้น นวัตกรรมจึงถูกยับยั้งด้วย High cost และ Lack of knowledge การขาดแคลนคนที่มีความรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่บริษัทไม่ลงทุนกับนวัตกรรม

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องการคนที่มีความมุ่งมั่น (passion) เป็นสำคัญ แต่ความคิดสร้างสรรค์มักถูกทำลายด้วยระบบและคนที่ไม่สร้างสรรค์ ซึ่งบุคคลที่ทำลายความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยก็คือ โรงเรียน/

มหาวิทยาลัย ตลาดแรงงาน/ภาคนายจ้าง พ่อแม่ผู้ปกครอง ปัญหาของผลิตภาพแรงงานไทยอีกข้อก็คือ การขาด Passion for learning แต่การมีความคิดสร้างสรรค์จะต้องแยกให้ไ้ระหว่าง เพื่อฝัน และ สิ่งที่เป็นไปได้

การพัฒนาตนเองทำได้อย่างไร?

1. เชื่อมั่นว่าเราก็เป็นยอดเยี่ยมคนหนึ่ง อย่าทำตามแบบใคร เราเองก็มีแนวทาง มีอัตลักษณ์ของตนเอง
2. ทำงานที่เหมือนกับเป็นงานอดิเรก ก็คืองานที่เรารัก เราถนัด เก่ง และทำประโยชน์ให้กับโลก ซึ่งถือเป็นงานที่ยิ่งใหญ่
3. อยู่ให้ถูกบ่อ ทำอะไรให้ถูกที่ ถูกจังหวะ
4. อย่าทำอะไรแค่พอฟ่าน ทำให้เต็มที่ ทำให้เกินเป้าหมาย
5. ความสำเร็จต้องแลกมาด้วยอะไรอีกมาก เตรียมร่างกายและจิตใจให้พร้อม เมื่อเรามองคนที่ประสบความสำเร็จก็เหมือนเรามองเพียงแค่ภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำ แต่ไม่เคยเห็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ภูเขาน้ำแข็ง ก็คือไม่รู้ว่าเขาต้องผ่านอะไรมาบ้างทั้งอุปสรรค หรือความล้มเหลว
6. เด่น ดัง ด่ำ มักมาด้วยกันเสมอ ไม่ต้องสนใจ ทำต่อไป

สูตรลับคือ ถ้าเราเชื่อมั่นวิเศษ มั่นกวีวิเศษ จงมั่นใจในตัวเอง ทศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงโลก

ถอดความโดย น.ส.สมิตา รุจิรอนันท์ (นิสิตภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)